

HELYI SZERVEZÉTEK BORBÁLA-NAPI MEGEMLÉKEZÉSEI

Szent Borbála-napi megemlékezés és ökumenikus istentisztelet a Szent Gellért-hegyi sziklatemplomban

(Budapest, 2004. december 4.)

Kép: A budapesti Szent Gellért téri sziklatemplom

Az OMBKE budapesti szervezetei 2004. december 4-én 17 órakor a Szent Gellért-hegyi Sziklatemplomban tartott ünnepi ökumenikus istentiszteleten emlékeztek meg a bányászok és kohászok védőszentjéről, Szent Borbáláról. A hagyományoknak megfelelően, az asszisztenciában résztvevő tagtársak bányászegyenruhában vonultak az oltárhoz. Az esemény ünnepélyességét növelte, hogy hagyományos rendi öltözékükben megjelentek a Szent István Lovagrend tagjai is.

Az egyesület részéről dr. Gagyí Pálffy András okl. bányamérnök, az OMBKE ügyvezető igazgatója a következő szavakkal emlékezett meg Szent Borbála napjáról:

„Tisztelet a bányász szaknak!
Jó szerencse, áldás zengje át!
Ám ha napfényt odalenn nem kapnak,
Ők imádják mégis a hazát!
Tisztelt Ünneplők! Kedves Vendégeink!

Az előbb idézett énekkel tisztelegnek Európa-szerte szakmánk művelői előtt: Petroszénytől Krakkóig, Selmecbányától Leobenig, Tatabányától Freibergig, és a mai napon megemlékeznek

Szent Borbáláról Hollandiától Görögorszáig; több évtizedes hallgatás és tiltás után 15 éve már Magyarországon is.

Ma itt az összetartozás, az összefogás erejét felismerő *Boldog Özséb* által alapított magyar szerzetesrend templomában, mint már annyiszor, ismét meghajtjuk fejünket a szakmájukat szerető és hazájukat imádó bányász-kohász társaink előtt, és Szent Borbálára emlékezünk. Emlékezünk abban a templomban, melynek helyreállítását, a bejáratot lezáró szégyenteljes betonfal lebontását bányász kollégáink végezték, és ezáltal lehetővé tették egyesületünk fennállásának századik évében, hogy ismét felszentelhessék.

Szent Borbálára emlékezünk, akit a hagyománytisztelő magyar bányászok és kohászok, így a Selmecbányán megalakult Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tagjai védőszentjüknek tekintenek. Az egyesület tagsága és vezetősége nevében köszöntöm a mai megemlékezésen megjelenteket! Bányászokat, kohászokat és hozzátartozóikat, barátainkat!

A mai nap évfordulót is ünnepe-lünk. Tizenöt éve ugyanis annak, hogy a városmajori templomban tartott ünnepélyes misével újraélesztettük szakmáink ősi emlékét. Egy évre rá a zsúfolásig megtelt budavári Mátyás templomban Paskai László bíboros úr, esztergomi érsek által pontifikált misén már a köztársasági elnök is megjelent körünkben, ezzel hitelesítve a Szent Borbála-megemlékezés állami rangra emelését.

Az egyre inkább protokolláris formásokra korlátozódó, termelési adatokat citáló, központilag szervezett hivatalos ünnep helyett ma már a kis közösségek hagyományörző templomi megemlékezései azok, amelyek a Szent Borbála-kultusz igazi értékei. Egyesületünk helyi szervezetei azokon a településeken is megemlékeznek minden évben a templomokban Szent Borbáláról, ahol ma már a korábbi bányászati vagy kohászati tevékenységet csak emléktábla hirdeti.

Ezek azok az emberi bensőből fakadó összefüggések, melyek valójában

jelképezik a szakmáinkat szerető és tisztelő emberek összetartozását. Hiszen Szent Borbála napja annak a két, egymással ősidők óta összefonódott, egymásra épülő szakmának a közös ünnepe, melyek képviselői mindig összetartozónak érezték magukat.

Szent Borbála ünnepe jelképezi azt a hagyományaink ápolásával megerősített összetartozást, mely ugyanúgy megvan egy családon belül, mint a tágabb közösségekben, a nemzetben is. Azonosak a szellemi, lelki forrásaink, azonosak a közösségi élményeink, azonosak a hagyományaink.

Ünnepeink arra is szolgálnak, hogy a mindennapos farsztó, erőnk felőrölő gondjainkat félretelve, egy pillanatra megálljunk, és az emlékezés csendjében magasztosabb gondolatoknak is átadhassuk a helyet. Ilyen ünnep az adventi hangulatban tartott megemlékezés Szent Borbáláról.

Mire tanít Szent Borbála kultusza? Mít üzen Szent Borbála vértanúsága?

Nem kívánom feleleveníteni a közismert, a legborzasztóbb horrorfilmet is elhomályosító legendát. Szent Borbála a gondtalan anyagi jólétet ígérő élete helyett a hitét és a vértanúságot választotta. Az élet ritkán kíván az embertől ilyen áldozatot, de Szent Borbála

Kép: P. Imre Csanád perjel szentmisét mutat be

la vértanúsága a mai ember számára is üzen. Azt üzeni, hogy nem lehet minden dolgot közgazdasági kategóriákkal mért vásári alku tárgyává tenni. Ilyen magasztos ügyek a hit, a szeretet, az emberi szolidaritás, és ilyen a hazaszeretet is.

A barátságot, a szerelmet, a családon belül egymás segítségét nem lehet a ma divatos költség-haszon számítások patikamérlegére tenni. A szűkebb és tágabb közösségeken belüli emberi szolidaritás sem lehet egy célfüggvény optimalizálásának eredménye.

A bányamentők sem a túlóradíjat számolják, amikor őket a társaik iránt vállalt szolidaritás vezérli, amikor életüket kockáztatva szállnak a mélybe.

A történelem nehéz napjaiban a bányászokat nem a pénz hajtotta, amikor önzetlen munkájukkal biztosították, hogy legyen az országban energia, fény és meleg.

A selmecbányai bányász-kohász akadémikusok, a császár által kinevezett és kiváltságokban részesülő bányatisztek, akik többsége magyarul is alig tudott, 1848-ban nem mérlegelték anyagi boldogulásukat, egzisztenciájuk későbbi alakulását, amikor elsőként álltak a magyar nemzet forradalma és szabadságharca mellé.

A selmecbányai tanulmányaikat megszakító akadémisták – köztük nagyapám – sem készítettek hatástanulmányokat, mielőtt derékig hóban védtek az olasz fronton a hazájukat.

Ha napjaink történéseit nézzük, a vesperpataki lakosok egy részének szülőföldhöz ragaszkodását sem sikerült megvásárolnia azoknak, akik kalmár szemlélettől hajtva az évezredes emlékek eldózerolásával kívánják megsemmisíteni az ottani templomokat, őseink sírjait, az azokat őrző Nepomuki Szent János szobrával együtt.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatok tolultak fel bennem, mikor a szakmánk védőszentjének üzenetét megkísértem végiggondolni. Úgy gondolom, hogy ha Szent Borbála üzenetét mindnyájan végiggondolva igyekszünk cselekedni, akkor „majd, ha a földi műszak végképpen lejár”, megnyugodott, tiszta szívvel kopoghatunk – mint énekünk mondja – „Pikhamerrel a menny kapuján.”

„Isten kezében életünk, Ő megsegít, reméljük.”

Dr. Gagyai Pálffy András beszédét követően a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség részéről *Gerbi Pál* hatodéves lelkészjelölt tartott igehirdetést. Igehirdetését a bányászok és a kohászok e jeles ünnepéhez kapcsolódó gondolataival zárta.

A szentmisét főtisztelendő *P. Imre Csanád* templomigazgató perjel úr, pálos rendi szerzetes mutatta be, felajánlva azt az élő és meghalt bányászok és kohászok emlékének. A hívek könyörgéseit az oltárszolgálatot ellátó tagtársaink olvasták fel.

A Szent Borbála-napi ünnepi megemlékezés a magyar himnusz, az ősi egyházi himnuszunk: a Boldogasszony Anyánk és a bányászhimnusz éneklésével zárult.

(*Tasnádi Tamás*)

Borbála-napi szakestély Detken

A község faluházának feldíszített Aszínháztermében tartott szakestély házigazdája a Mátrai Erőmű Rt. volt. A pazar vendéglátás ráadásaként a szakestélyre érkező tagtársak külön emlékkorsót is kaptak. Megválasztották a szakestély tisztségviselőit:

Elnök: *Szalai László* osztályvezető, alias „Szasa”

Háznagy: *Bóna Róbert* igazgató, alias „Középpálya alkalmas”

Kontrapunktok: *Huczka András* irodavezető, alias „Sir-slam”, *Varga Tamás* osztályvezető, alias „Csendes örült”

Balekcsősöz: *dr. Dovrtel Gusztáv* irodavezető, alias „Mádi édes”

Konsekvenca: *Németh Demeter* irodavezető, alias „Ügyel szakács”

Nótabíró: *Törő György* igazgató, alias „Piculás”

Garatór: *Sőregi Zsolt* főelőadó, alias „Főnök”

A házirendet *dr. Szabó Imre*, alias „Pythagoras” hitelesítette. A szakestély a hagyományoknak megfelelően zajlott, azzal az újítással, hogy a nóták szövegét egy kivetítőtáblán olvashatták a jelenlévők. A „komoly pohár” köszöntőt *Válaska József*, az Rt. elnöke, alias „Szénportüzelő” tartotta. Beszédét azzal kezdte, hogy a Mátrai Erőmű Rt. szeretne hosszú távon fennmarad-

ni, dolgozóinak munkát és jó megélhetést biztosítani.

Az ennek eléréséhez szükséges teendőket és feltételeket öt fő csoportban ismertette: Csökkenteni kell az erőmű évi 6,2 millió t körüli CO₂-kibocsátását. Erre akkor lát lehetőséget, ha mind a bánya, mind az erőmű oldaláról növelnék a működés hatásfokát. Ez megfelelő intézkedésekkel megvalósítható.

„Gázos blokk” beépítése. Az erőmű kazánjaiban a ligniten kívül évente 40 et olajat is eltüzelnek. Nem látja a lignitbányászat veszélyeztetését abban, ha korszerűbb gázos blokkok is létesülnének az erőműben.

Új „szenes blokk” létesítése a Mátrai Erőmű Rt.-nél. Fokozatos (2011-re 200–300 MW-os, 2016–2017-re egy 400 MW-os blokk) létesítés elképzelhető és szükséges is. Ennek érdekében fel kell készíteni a bányászokat egy 40–50 évig tartó külfejtéses bányászkodásra. Nem látja a lehetőségét annak, hogy Bükkábrányban „zöld mezős” erőműépítés valósuljon meg, de a visontai bővítéssel, a bükkábrányi beszállítással az erőmű élettartama 2040–2050-ig biztosítható.

A hatékonyabb bányászkodás érdekében szükséges intézkedések Bükkábrányban (nagyteljesítményű kotró, vasútvonal stb.)

A Visontán és Bükkábrányban 2040–2050-ig történő külfejtéses bányászkodás biztosításához hosszú távú bányászati stratégia kialakítása szükséges. Ezen együtt kell munkálkodni.

Az elhangzottakat a szakestély résztvevői nagy tapssal jutalmazták. A szakestélyen avatták tiszteletbeli bányásszá *Pelle Sándort*, Detk község polgármesterét. A humoros balekavatáson bejelentették, hogy 2005-ben megtörténik *Markus Kosma* avatása is, mely jeles eseményre már megkezdheti felkészülését az Rt. elnökhelyettese. A szakestélyen szólásra emelkedett: *Sámoly György*, *Törő György*, *Lovász András*, *Pelle Sándor*, *Zsoldos Zsolt*, *Varga Tamás*. A hagyományos krampampulit *Kósa László*, a gyöngyösi Kékes étterem igazgatója készítette. A szakestély az erdész-, kohász- és bányászhimnuszok eléneklésével fejeződött be.

(*Dr. Szabó Imre*)

Szent Borbála szentmise Detken

A detki római katolikus templomot a Mátrai Erőmű támogatásával az elmúlt két évben újítták fel. A külsőleg és belsőleg megszépült templomban *Fehér Róbert* és *Mischinger Ferenc* plébánosok latinul és magyarul celebrálták a szentmisét. Borbála életéről *Derekas Barnabás*, a helyi szervezet elnöke, igazgató és *Mischinger Fe-*

renc plébános tartott igényesen összeállított megemlékezést, az Evangéliumból *Bolla Dezső* okl. bányamérnök, osztályvezető olvasott fel. A szentmisét követően *Fehér Róbert* és *Mischinger Ferenc* plébánosok megszentelték a Mátrai Erőmű Rt. által készített – és a templom bejáratánál elhelyezett – két márványtáblát, melyeken a templom felújításával kapcsolatos adatokat (időpont, az egri érsek által végzett fel-

szentelés, adományok, a Mátrai Erőmű Rt. anyagi segítsége) rögzítették. Ezt követően *Valaska József*, az rt. elnöke köszönetet mondott az ünnepi egyházi szertartások közreműködőinek, és meghívta a megjelenteket a templom előtt felállított sátorba, ahol a szívélyes vendéglátáson kívül emlékkorsóval kedveskedtek az ünneplőknek. Az eseményeket a bányászzenekar igényes játékaival festette alá.

Borbála-napi ünnepek a tapolcai szervezetnél

Az OMBKE tapolcai helyi szervezete 2004-ben is megtartotta hagyományos ünnepeit védőszentünk, Szt. Borbála napja alkalmából. Az ünnepsorozat első eseménye a zászlós, bányáslámpás-fáklyás szalamander volt. A résztvevők Tapolca főterén gyűltek össze, és onnan vonultak a Városi Művelődési Központ – korábban Bauxit Művelődési Központ – elé, a 2000. évi Bányász-Kohász-Erdész Találkozó alkalmából felállított Szt. Borbála-szoborhoz.

1. kép: Szent Borbála szobra

A szobornál *Ács János*, Tapolca polgármestere köszöntötte az ünneplőket. Beszédében kiemelte, hogy bár a bauxitbányászat székhelye már nincs Tapolcán, a város elismeréssel tekint a bauxitbányászokra, akik jelentős hatással voltak a helység fejlődésére, és továbbra is itt őrzik hagyományait.

A felvonuláson és az azt követő hagyományosan nagy létszámú és jó hangulatú „EU-konform Szakestélyen” részt vettek az OMBKE ajkai és inotai kohász- és a bakonyi szénbányász szervezeteinek képviselői, továbbá a selmecbányai testvér-szervezet egy csoportja *Moravitz Péter* – az OMBKE tiszteleti tagja – és *Totkovics* selmeci alpolgármester úr vezetésével, valamint a Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság küldöttsége, élén *Balogh László* igazgatóval, aki egyúttal az erdészeket is képviselte. A szakestélyt megtisztelte jelenlétével *dr. Tolnay Lajos*, a MAL Rt. és az OMBKE elnöke és vele együtt *Márta Imre*, az

2. kép: Felvonulás

MVM Rt. kereskedelmi igazgatója.

December 5-én, vasárnap – immár több mint évtizedes hagyományt követve – a tapolcai római katolikus templomban Szt. Borbála tiszteletére bányász-tűzér mise volt. Az istentiszteletet celebráló *Csere Sándor* kanonok dicséretesnek minősítette ezt a hagyományt, és a folytatására buzdított.

(KF-PT)

Szent Borbála-napi megemlékezések a Mátrai Erőmű Rt.-nél

2004. december 2-án Bükkábrányban *Derekas Barnabás* okl. bányamérnök, igazgató, a BSZO helyi szervezetének elnöke és *Unger Péter* okl. bányamérnök, ny. igazgató koszorúzott az új emlékműnél

December 3-án Visontán a Bányászati Hőseinek emléktáblájánál koszorúzott *Valaska József*, az rt. elnöke és *Bóna Róbert* bányaigazgató.

Az OMBKE BSZO Mátraaljai Helyi Szervezete és a Mátrai Erőmű Rt. közösen szervezett Borbála-napi szentmisét és szakestélyt Detken.

Borbála-napi megemlékezés Nógrádban

A Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet Igazgatósága és az OMBKE BSZO helyi szervezetének képviselői december 4-én tartották megemlékezésüket a salgótarjáni bányamúzeumban. Megkoszorúzták *Vasas Károly* Bányász szobrát: a bányamúzeum kertjében álló szobornál a Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet Igazgatósága nevében *dr. Kovács Anna* igazgató és *dr. Szvircsak Ferenc* címzetes igazgató, az OMBKE nevében *Józsa Sándor* és *Krajcsi József* helyezte el a megemlékezés koszorúját, tisztelegve ezzel a munka közben életüket vesztett bányásztársak előtt. Az ünnepség a mú-

zeum könyvtárában folytatódott, ahol a bányászhimnuszt követően *Józsa Sándor*, az OMBKE BSZO helyi szervezetének elnökhelyettese köszöntötte az ünneplőket, és beszélt a Borbálanap jelentőségéről. *Dr. Kovács Anna* igazgató az Alfa-program keretében elnyert támogatásból végzett múzeumi fejlesztéseket ismertette. A fenntartó megyei önkormányzat irányításával októberben elkezdett munkálatok eredményeként – várhatóan január elejétől – jelentős változásokkal és újdonságokkal találkozhatnak a látogatók, a föld feletti és a föld alatti kiállítási részekben: a József-lejtősaknában az eddigieknél is érzékletesebb képet kaphatnak a bányászok nehéz munkájáról; megmozdulnak a megújult műszaki

berendezések, hang- és fényeffektusok fokozzák a látvány hatását; kultikus emlék- és pihenőparkot alakítottak ki. Az emlékparkban állították fel a megye bányáiban százötven év alatt áldozatul esett csaknem ezer bányász nevét megőrkítő emlékművet. A tájékoztató után rövid beszámoló hangzott el az egyesületi csoport éves munkájáról, melynek elismerését jelzi, hogy *Józsa Pál* és *Krajcsi József* tagtársunkat kiemelkedő egyesületi tevékenységükért Szent Borbála-érem kitüntetésben részesítették az országos Szent Borbálanapi ünnepségen. A megemlékezés szerény vendéglátással, baráti beszélgetéssel, nótázással zárult.

(Liptay-Vajda)

Szt. Borbála-napi ünnepség Pilisszentivánon

A Bányászati Szakosztály Dorogi Helyi Szervezete december 4-én Pilisszentivánon tartotta Szt. Borbálanapi megemlékezését. Az ünnepség résztvevői, egykori bányászok és hozzátartozói, a község vezetői és lakosai, a meghívott vendégek a Polgármesteri Hivatalban gyülekeztek, ahol *Pénzes Gábor* polgármester fogadta és köszöntötte őket. Ezt követően átvonultak a Bányász emlékműhöz, itt a helyi iskolások szavalatai után *Rabi Ferenc*, a Bánya- és Energiaipari Szakszervezet elnöke mondott ünnepi beszédet. A pilisi szénmedencében mun-

kájuk során életüket vesztett bányászok emléke előtt az emlékmű megkoszorúzásával tisztelegtek. A koszorúzási ünnepég a bányászhimnuszhangjaival zárult. Az eseményekhez a Dorogi Bányász Fúvósenekar szolgált zenei aláfestéssel, színvonalas játékkal nagy sikert aratva. Védőszentünk emlékére a templomban szentmisét mondtak. Az ünneplőket közös vacsorán látták vendégül a szervezők a „Csali Csárdában”, ahol a baráti beszélgetések során újabb ismeretekkel gazdagodhattunk. *Kakas János* okl. bányamérnök, nyugalmazott igazgató „A pilisszentiváni szénbányászat története” címmel írt könyvéről (megjelent

a Salvus Kft. és a Pilisszentiváni Polgármesteri Hivatal kiadásában) beszélt, majd egykori elődjére, *dr. Ajtay Zoltán* okl. bányamérnökre emlékezett, aki korának egyik legkiválóbb bányamérnöke volt, és sikeres életpályája alatt sokat tett a Pilisi szénmedencében végzett bányászatért, valamint a községért, melynek patrónusa volt. *Klinger János* okl. bányamérnök örömmel üdvözölte a bányásznapot (Borbála-ünnep) hagyományainak felélesztését Pilisszentivánon, még akkor is, ha ott már régen (1969-ben) megszűnt a bányászkodás.

(Gönczi János)

Szent Borbála-nap Tatabányán

Tatabányán a Szent Borbála-napi ünnepségek kezdeteként fényképkiallítást nyitott meg a Közművelődési Házban *Molnár Anikó*, a Tatabányai Múzeum igazgatója. A kiállítás anyagát a mányi bányában készült bányászportrékból állították össze. A múzeumnak itt adtuk át a tatabányai bányászok 110 éves jubileumára készített ezüst emlékműnkét.

A kiállítás megtekintése után – azonos helyszínnel – került sor a város ünnepi közgyűlésére, amelyet a tatabányai bányászat tiszteletére minden évben Borbálanapon tartanak meg. Az

ünnepi közgyűlésen adták át a közgyűlés által megszavazott elismeréseket.

Nagy megtiszteltetésben részesült az OMBKE tatabányai helyi szervezete, mivel a Megyei Jogú Város Önkormányzata *Fekete Lajos* okl. bányamérnök kollégánkat Tatabánya díszpolgárává választotta, a helyi szervezetnek pedig az Ezüst Turul-díjat adományozta. Idézet az Adománylevélből: „az OMBKE Tatabányai Szervezete... a szakmai érdekképviselet mellett, tevékenységével országos rangot, elismerést vívott ki a város szépítésében, a bányászati értékek megőrzésében, bemutatásában, Tatabánya kulturális és művészeti értékeinek, rendezvényeinek gyarapításában”.

A közgyűlés után a város polgármestere fogadást adott a város bányászai tiszteletére. A Borbála-nap városi rendezvényei befejezésekként a Szent Borbála szobornál elénekeltük himnuszunkat, majd meggyújtották kegyeleti gyertyáikat a jelenlévő bányász és nem bányász résztvevők.

A tatabányai hagyományoknak megfelelően idén is részt vettünk a bányászokért tartott szentmisén. A napot „Borbála bál”-al zártuk, ahol – egyebek kivételével – jól sikerült krampampuli izogátásával pihentük ki a nap kellemes fáradalmait.

(Szabó Csaba)

Elismerés az OMBKE Tatabányai Szervezetének

Tatabányán, 2004. december 4-én, hagyományosan Szent Borbálanapján, a Közművelődési Ház színháztermében, ünnepélyes keretek között rendkívüli közgyűlést tartott a város képviselő-testülete. E közgyűlésen adta át a város polgármestere a megyeszékhely legrangosabb kitüntetését, a díszpolgári címet, illetve az Ezüst Turul-díjat azoknak a lokálpatriótáknak, szervezetnek, akik és amely hosszú évek, évtizedek munkájával, tevékenységükkel beírták nevüket Tatabánya történelmébe. Az OMBKE Tatabányai Szervezete kapta a három Ezüst Turul-díj egyikét, melyet a díszes adománylevéllel *Szabó Csaba* elnök vett át.

Kép: Ezüst turul

A képviselő-testület a díjat a következő indoklással ítélte oda:

„1959. március 14-én alakult meg az OMBKE Tatabányai Szervezete. Jelenlegi taglétszáma 201 fő. A 46 éve megfogalmazott célokat ma is éli a helyi szervezet, nevezetesen a tatabányai bányászok magas színvonalú művelését, a hagyományápolást, a tatabányai bányászati emlékek megőrzését és gyarapítását, tagsága szakmai műveltségének, ismereteinek növelését, szakmai és kulturális értékek megőrzését.

A megalakulás óta eltelt időszakban tevékenysége országos szinten rangot, elismerést vívott ki. A szakmai érdekképviselet mellett Tatabánya város szépitésében, a több mint egy évszázados bányász értékek megőrzésében, bemu-

tatásában, a város lakosságának különböző, hagyományt teremtő megmozdulásában maradandó sikereket ért el.

Tagjai közül kerültek ki azok a magánszemélyek és csoportok, akik kezdeményezésére a kulturális értékek megőrzésére alapítványokat létesítettek. Ezek nevezetesen:

1991-ben a Szabadtéri Bányászati Múzeum Alapítvány, mely alapvetően tatabányai bányászati értékeket, a múlt tárgyi, szellemi emlékeit gyűjti össze, igyekszik ezáltal – emléket állítva a múltnak – a város nem bányászattal foglalkozó polgárait és a városba látogatókat megismertetni a nehéz szakmával.

1993-ban a Szent Borbála-szobor Tatabányán Alapítvány, melynek célkitűzései között a hagyományápolás mellett alapvetően a köztéri szobor felállítását volt a Szent Borbála téren.

Tatabányai Bányász Hagományokért Alapítvány, melynek elsődleges célja a bányászsirok, emlékhelyek, műemlékek gondozása és védelme, a bányászszokások, -hagyományok (köszöntés, tiszteletadás, temetés) megőrzése, a bányászattal kapcsolatos kulturális események támogatása (bányásznap, Borbálanap), a bányászdalkincs hagyományainak megőrzése.

A felsorolt alapítványok, a helyi szervezet, a bányász érdekképviselet, a városi önkormányzat, magánszemélyek és cégek támogatásával, szoros együttműködésével valósulhatott meg három jelentős köztéri alkotás, a:

- Szent Borbála-szobor,
- Tatabányai Bányász Kegyeleti Emlékmű,
- Kóta József utcanévtábla elhelyezése kötömbön, valamint a város életéhez kapcsolódó kiadványok:
- A tatabányai szénbányászat története; Nemcsak az ipar kenyere; Az eocén

program, ahogy mi láttuk; 100 kép a 100 éves tatabányai bányászatról; A tatabányai szénmedence bányáüzemei 1896–1987; *Kóta József* bányamérnök élete és munkássága; Bányászat a képzőművészetben Tatabányán.

A helyi szervezet műszaki-gazdasági szakemberei – tevékenységük során – számtalan területen, a város mindenkori vezetőivel együttműködve, a város érdekeit is figyelembe véve munkálkodtak és szereztek elismerést Tatabányának pl.: Országos Bányász-Kohász-Erdész Találkozó, konferenciák, kiállítások szervezésével. Segítséget nyújtottak a Szabadtéri Bányászati Múzeum kialakításakor a tereprendezési és felújítási munkák megszervezésében, részt vettek a társadalmi munkák szervezésében és végzésében, az első kiállítás berendezéseinek összeállításában, a bányászemlékek összegyűjtésében, az Emlékpark kialakításában, a Kopjafa felállításában. Emléktáblát állítottak fel a tatabányai bányászok nevében a Ságvári Endre u. 5. ház előtt, az egykori I. sz. függőleges akna közvetlen közelében, melynek Esterházyról elnevezett lejtős aknájából 1896. december 23-án kigördült az első csille szén.

Tatabánya várossá nyilvánításának 50. évfordulóján került átadásra a Tatabányai Bányász Kegyeleti Emlékmű, tiszteletadásul azoknak a bányászoknak, akik a tatabányai bányászatért adták életüket. Bányásznapi a bányászat tisztelői, az elhunytak hozzátartozói a kegyeleti lángot meggyújtva virágot helyeznek el az emlékműnél. Ma már hagyomány – remélhetőleg 50 év múlva is az lesz – hogy az emlékműtől a bányász díszegyenruhás tagtársak a város polgáraival együtt vonulnak a Szabadtéri Bányászati Múzeumba, ahol színvonalas kultúrműsor várja a résztvevőket.”

A város lakosaival a helyi szervezet együtt ünnepli Szent Borbála napját. Az ünnepi közgyűlés megtartásán kívül az ünnepséghez kapcsolódik a Szent Borbála téren a kegyelet gertyáinak meggyújtása, a Borbála-napi mise az Óvárosi Szent István templomban, a Borbála-bál megszervezése.

(*Csaszlava Jenő*)

Ajkán Szent Borbála-szobrot állítottak

Ajkán, a művelődési központ előtti parkban 2005. január 14-én Szent Borbála-szobrot avattak, *Bánvölgyi László* alkotását. A szobor felállítása az önkormányzati támogatáson kívül több helyi nagyvállalat, kisebb vállalkozások, alapítványok, társadalmi szervezetek és magánemberek adakozása révén valósult meg.

Osváth Imre bányász-költő versének elhangzása után az avatóbeszédet *Pál Béla*, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára tartotta, és felolvasta *Gyurcsány Ferenc* miniszterelnök személyes hangú üzenetét.

Borbála-szakestély a Mecsek lábánál

Annak ellenére, hogy a mecseki Aszénbányászat utolsó bástyája – a külfejtésből termelő KŐ-SZÉN Kft. – is befejezte a termelést, a Mecseki Szervezet kialakult hagyományaihoz hűen, ebben az évben is jó hangulatban rendezte meg Szent Borbála-napi szakestélyét.

E jeles rendezvénynek – még egyszer, utoljára – műves aknatornyával méltó háttérrel biztosítva, a Széchenyi Akna adott otthont. Az asztaloknál nem csak bányászok, nyugdíjas bányászok, hanem társszakmáink képviselői és pályamódosításra kényszerült volt kollégáink is helyet foglaltak. Ez megfogalmazott célunk is: bevonni az egyesületi életbe, meghívni programjainkra az Alma Materhez, szakmánkhöz kötődő régi, elszármazott barátainkat, firmatársainkat.

A szakestély alkalmából kiadott sörkorsót – jó érzékkel praesesnek

Borbála-nap Miskolcon

Az OMBKE Borsodi Helyi Szervezete a korábbi évek hagyományai szerint ünnepelte meg Szent Borbála napját 2004. december 4-én, szombaton.

Este 6 órától ünnepélyes szentmisén vettünk részt tagtársainkkal, a Miskolci Egyetem és a Mátrai Erőmű Rt. képviselőivel, valamint erdész és kohász barátainkkal a Hősök terén lévő Minorita-templomban. A szentmisében kollégáink tolmácsolták az olvasmány, a szentlecke és a könyörgés gondolatait, a

Szent Borbála történetét *Márfi Gyula* érsek idézte fel, majd a többi egyház képviselőjében is Isten áldását kérte a szoborra, az egykori bányászokra és a város mai lakóira.

Az ünnepség utáni állófogadáson *Győr Sándor*, korábbi alpolgármester, a szobor felállításának kezdeményezője mondott pohárköszöntőt.

Az ember nagyságú, sziklán álló

Kép: Szent Borbála szobrot állítottak Ajkán

bronzszobor sokak szerint mostantól Ajka legszebb szobra.

(Horn J.)

megválasztott bányakapitányunknak, *dr. Kereki Ferenc*nek köszönhetően – sokszor lendíthettük eks-re. A nóták vezényleésében pedig *Zachár Gyula* méltó partnerének és nagyreményű utódjának bizonyult *Kovács László* és *Genczler István*, mindketten a fiatalabb évjárat képviselői. Intonálásukra ismét bebizonyítottuk, hogy bár hajszálaink erősen fehérednek vagy megfogyatkoztak, rojtos vállú, bársonygallérú kabátunk begombolása már sok esetben problémát okoz, de nótázásban még most sem vallunk szégyent.

A virsli és a tradicionális hagyományos zsíros kenyér abszolválását követően a MECSEK-ÉRC Rt., a MECSEK-ÖKO Rt., a KŐ-SZÉN Kft. és

az „egyéb bányák” csapatai, majd vezetői sörpárbajban bizonyították rátermettségüket, és nem csappanó, alapos áramlástani tudásukat.

A szakestély végén a Gaudeámus igitur kezdetű dalt már a balekvizsgán többszöri mentőkérdéssel átevickélő, farbőrön átbillentett és sörrel megkelesztelt új firmatársunkkal, *dr. Boda Gézával* alias Dokival együtt énekeltük.

(Berta József)

Kép: Sörpárbaj a Mecsek lábánál

szentbeszédben pedig a Borbála-mítosz felelevenítésével emlékezhettünk sok nehézséget megért szakmánk múltjára és elhunyt kollégáinkra.

A szentmisét követően közösen vultunk át a Fortuna étterembe, ahol vacsorát követően *Markó István*, alias Gyurkó elnökletével szakestélyen vettünk részt. Több megemlékezés hangzott el a borsodi mélyműveléses szénbányászat utolsó aknájának, Lyukóbányának a bezárásáról, majd vetített képes beszámoló következett a német bányásznap élményeiről *Törő György*, ali-

as Pikulás, valamint a külfejtéses lignitbányászat örömteli pillanatairól *Halmai György*, alias Studióska tolmácsolásában. Tagtársainkon kívül egyetemi, erdész és ózdi, valamint miskolci kohász barátaink is emelték a szakestély színvonalát hozzászólásaikkal.

A Borbála-napi ünnepi megemlékezés újlag megerősített bennünket a selmeci hagyományok ápolásának szükségességében, erdész és kohász barátainkkal való szorosabb együttműködésben.

(Törő György)

Hagyományt teremtettek a csolnokiak

Kovács József kezdeményezésére 2000-ben a csolnokiak és a Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány úgy döntött, hogy újraélesztik a helyi bányász hagyományokat, így – többek között – megünneplik a Szent Borbála-napot.

Kép: A művész köszöntése

2004-ben az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Csolnok Község Önkormányzata, a helyi nyugdíjas Bányász Szakszervezet és az Alapítvány támogatásával december 3-án Csolnokon tartották a Borbála-napi

ünnepséget. Az ünneplők először szentmisén vettek részt, melyet a Szt. Borbála-templomban *Szeifert Ferenc* plébános celebrált. Ezután a Bányász Múzeumban *Matyók László*, az OMBKE helyi szervezetének elnöke ünnepi beszédében visszatekintett a csolnoki bányászkodás múltjára. Kiemelte, hogy 2004. az első év, mikor már nincs működő bánya a Dorogi-medencében, ezért igen fontosnak és követendőnek tartja, hogy a csolnokiak nagy gondot fordítanak a bányász hagyományok ápolására, hogy megőrizhessék és továbbadhassák a fiatalabb generációknak a bányász múlt tiszteletét, az apák, nagyapák munkájának emlékét.

Az emlékezés koszorúit *Matyók László*, *Bérces József*, a település polgármestere, és *Fleischmann Dezső*, a helyi nyugdíjas bányász szakszervezet elnöke helyezte el.

Az ünnepség után a Duna Művész Kör alkotóinak kiállítását *Papp Sán-*

dor, a Dorogi Területi Bányász Szakszervezet alelnöke nyitotta meg. Megnyitó beszédében bemutatta az alkotó művészeket, a kör tevékenységét, valamint külön köszöntötte az alkotócsoport helyi születésű tagját, az önmagát „bányászfestőnek” valló, 70 éves *Vígh Jánost*. *Vígh* képein, többek között, megörökíti és dokumentumszerűen jeleníti meg a bányászélet nehézségeit, a bányászok mindennapjait a régmúlt időktől napjainkig. Művészetében külön színt adott a *Híd* című sorozata, melyben az esztergomi *Mária Valéria* hidépítésének egyes szakaszait mutatja be művészi igényességgel. A Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítvány oklevéllel és a Bányász Múzeum ajándékával ismerte el a helyiek által is igen megbecsült festő tevékenységét.

Kovács Józseftől, a csolnoki Bányász Múzeum vezetőjétől, a rendezvény szervezőjétől megtudtuk, hogy 2005. január 1-jétől a bányászgyűjteménnyel együtt a helyi önkormányzat tulajdonába kerül a Bányász Művelődési Ház, ezzel lehetőség nyílik a gyűjtemény bemutatási feltételeinek javítására, az állomány gyarapítására.

(*Pados József*)

Emléktábla-avatás és szakestély Pécssett, Szt. Borbála-napja alkalmából

2004. december 3-án a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány és az OMBKE helyi csoportja szervezésében emléktáblát avattak a *Mária* utcában, a volt Első Dunagőzhajózási Társaság egykori irodaházánál, ahonnan egy ideig a Mohács-Pécs vasútvonal működését irányították. Az emléktábla-avatáson bevezetőt mondott *Haffner Henrik* okl. bányamérnök, emlékeztetve a hallgatóságot, hogy 150 évvel ezelőtt avatták fel a szén Mohácsra szállító első vasúti vonal szakaszát. Sajnos, több szerelvény már nem gördül rajta, mivel a Kő-Szén Kft. utolsó külfejtéses bányája – amelynek szénét még ezen a vonalon szállították – befejezte termelését 2004-ben.

Dr. Kereki Ferenc, pécsi bányakapitány avató beszédében részletesen szólt az okokról, amelyek következtében a

DGT a vasút építésébe kezdett, röviddel az első magyarországi vasúti vonal üzembe helyezése után. Méltatta a korabeli szakemberek lényeglátását és korszerű gondolkodását. Az emléktábla leleplezése után a részt vevő szervezetek koszorúkkal tisztelegtek az elődök alkotása előtt.

Az avató ünnepség résztvevői autóbusszal utaztak Széchenyi-aknára – a Kő-Szén Kft. telephelyére –, ahol kezdetét vette a szakestély, melynek közfelkiáltással választott elnöke *dr. Kereki Ferenc* bányakapitány, alias „Focis” lett. A komoly pohárra *Sallai Árpád* okl. bányamérnök kollégánk vállalkozott, a korsó avató beszédét pedig *Balázs László*, a Kő-Szén Kft. fő-

mérnöke tartotta. Vidám és szomorú bányásznotákkal és üdítő sörítallal megalapozva folyt le a szakestély, amely balekavatási szertartást és csoportos sörversenyt is tartalmazott. Valószínűleg utoljára volt helyszíne e rendszeres, Szt. Borbála-napja táján megtartott szakestélynek a Széchenyi-akna, mivel a telephely további sorsa bizonytalanná vált.

(*Dr. Biró József*)

Kép: Dr. Kereki Ferenc és Haffner Henrik az emléktábla előtt

1. kép: A nagykanizsai olajos Szent Borbála-szobor

2. kép: Szent Borbála-szobor Füzesgyarmaton

3. kép: Szent Borbála-szobor Szegeden

A Kőolaj-, Földgáz- és Víz-bányászati Szakosztály ünnepi eseményei

A szakosztály helyi szervezeteinél már hagyománnyá vált, hogy az olajipari lakó-, illetve telephelyeken felállított Szent Borbála-szobroknál tartott koszorúzási ünnepségeken emlékeznek védőszentünkre. Az idén Füzesgyarmaton, Nagykanizsán és Szegeden koszorúztak tagtársaink.

(dé)

EGYESÜLETI HÍREK

Kohász balekkeresztelő szakestély Dunaújvárosban

2004. november 4-én ismét a főiskolásoktól lett hangos a Dunaújvárosi Főiskola étterme. Az Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák ugyanis erre a napra tűzték ki a kohász elsőévesek büdös balekká keresztelését.

Eme rendkívüli esemény este 20.00-kor vette kezdetét, sok hagyományörző diákkal, és a bányász-kohász ipar nagyaival. A részvétel várakozáson felüli volt, így sikerült a 150 főre tervezett szakestélyt több mint 200 fővel megrendezni.

A szakestélyen a főiskolásokon kívül megjelentek az OMBKE dunaújvárosi helyi szervezetének és a Fémkohászati Szakosztálynak a képviselői, valamint szép számban tisztelt tanáraink is, akik komoly és humoros hozzászólásaikkal jelentősen emelték szakestélyünk színvonalát. Volt korsóavatás, komoly pohár, vidám pohár, balekkeresztelés és minden, ami egy szakestélyen szokásos.

Nagy tetszést aratott az OMBKE ügyvezető igazgatójának, *dr. Gagyi Pálffy Andrásnak* a felszólalása, amelyben az OMBKE választmányának a dunaújvárosi főiskolások egyesületi szereplését elismerő határozatát ismertette. Ez nagymértékben emelte az est hangulatát.

Úgy véljük, ez volt régidők egyik legjobban sikerült kohász szakestélye Dunaújvárosban. Bízunk benne, hogy lesz még sok jó balekkeresztelő ezen a szakon, de ezúton tudatom mindenki-vel, hogy úgy fest, szeptemberben sajnos, már nem indul sem a kohómérnöki,

sem az anyagmérnöki szak. Lehet, hogy ez a szakest volt az utolsó, ahol kohászokat kereszteltek. Mi mégsem félünk, mert lesz majd sok jó informatikusunk, kommunikációsunk, művelődésszervezőnk és ki tudja még milyen nagyon divatos szakmánk ezen a főiskolán.

Az OMBKE Főiskolai Diákegylete ezután is azon lesz, hogy minél több Firma megelégedését kiváltsa. Ezt megerősítve, egyesületi szakmai napot szeretnénk tartani 2005. május 19-én, a főiskolai Szalamander napján, és felajánljuk szervezési segítségünket a másnap Dunaújvárosban megrendezendő OMBKE-közgyűléshez.

(Hetey Tamás)

Kép: Balekavatás Dunaújvárosban